

BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ CATALANA

Número 16
Any 2

PUBLICACIÓ DEL
CATALUNYA, GROU N.R.

Febrer 10, 1941
Santiago de Cuba.

C R O N I C A .

Llegíem el darrer llibre d' A. Rovira i Virgili, "Els darrers dies de la Catalunya Republicana" i ens trobàvem amb aquella explosió sentimental que, davant la certitud de la caiguda de Catalunya, li fa dir: "La meva generació que ha viscut sota el signe cabdal del catalanisme renaixent, és cruelment colpida per aquesta immensa decepció que li ha estat reservada. Ens havíem il·lusionat massa. Creíem massa en la força pròpia i en el respecte alié. Havíem acceptat totes les declamacions líriques i totes les declaracions d'amor. Davant qualsevol paraula castellana afalgadora ens sentíem commoguts i agermanats. (Ens cal confessar que els catalans som ingenus, molt més ingenus que els castellans). A cada ressonant discurs parlamentari dels nostres dirigents, a cada gran míting i a cada victòria electoral ens creiem prop de la realització del nostre programa. Posàvem el desig en el lloc de la realitat i vivíem, políticament, en un món imaginari". Çó que equival a un reconeixement implícit del fracàs de tota la política catalana anterior, basada en la concòrdia, en la concòrdia a costa de tot, encara que fos ofegant el sentiment nacionalista en la seva forma innata, que és el patriotisme.

Aquest reconeixement que fa Rovira i Virgili, l'han fet també altres personalitats catalanes, provinents de distints sectors polítics. Recordem haver llegit en el primer número de "El Poble Catalá", de París, aixó: "Els catalans no podem actuar més com a figures o figuretes del retaule espanyol". Prova de que ho havíem estat i ben ampliament, per cert.

I encara més, està en la consciència de cada catalá que tot çó que ens ha passat, no hagués estat possible, en gran part, d'haver-nos trobat amb un sentiment pur de catalanitat, enlloc d'aquell sentiment adulterat per l'esforç concordista de nostres polítics i l'absència d'una política nacional, autòctona, supeditats com estàvem a la conveniència de la política general espanyola.

Perquè aquest reconeixement és unànime, tots també coincidim en apreciar que cal aprofitar les lliçons de l'experiència. Ho diu així, Rovira i Virgili, en el seu llibre esmentat: "De la mateixa dissert, sortirà el definitiu redreçament de nostra història, si els catalans sabem aprofitar les duríssimes lliçons que hem rebut".

I en els moments de demostrar-ho ens trobem, ara, els catalans. O afirmem Catalunya o la neguem. O bé l'afirmem, de l'única manera que hi ha d'afirmar-la, aspirant a la seva independència política per ingressar amb la possessió plena de nostra personalitat a la futura organització del món, o bé la neguem, posant nostra condició de catalans, altra vegada, sota la conveniència política dels espanyols per a que facin, un cop més, el que vulguin fer-ne.

El darrer camí seria aquell mateix que repudia Rovira i Virgili i han repudiat els altres i amb tots ells, la consciència de tots els catalans. Ni figures, ni figuretes.....titelles! No creiem que sigui aquest el paper que ens reservin aquells, que després de la desfeta i malgrat l'experiència passada, encara es creuen inferiors políticament i experimenten aquesta forma d'assimilació que cohibeix els catalans de manifestar-nos com som. Que encara creuen que és ostridència parlar de l'independència política de nostra Pàtria. Que no arriben a comprendre que els moviments nacionalistes, no són ni poden ésser fraccionaris, perquè són moviments socials quina necessitat experimenten igualment els d'un que els de l'altre estament, i els d'una i altra ideologia i quin fet haurá de produir-se amb la mateixa precisió d'una llei matemàtica, més tard o més d'hora, segons sigui l'intensitat del nostre sentiment.

Perquè la nostra situació actual és única en l'història del nostre poble i perquè l'humanitat es troba en el camí crucial de la seva evolució, hem de dir els catalans, clarament, el què som i el què volem.

Som primer catalans, sempre catalans i solament catalans! Volem l'exercici d'un govern propi i integrar amb la nostra pròpia fesomia, les agrupacions, blocs o confluències d'Estats que puguin formar-se. El que no volem de cap manera és que un altre Estat, ens negui la nostra personalitat, detenti la nostra sobirania i ens condemni a viure en condicions tals que no permetrien a ningú, els condemnés a ells.

Si aquest Estat és l'Espanyol, és l'experiència passada que ens aconsella no voler-hi tractes amb aquest Estat que detenta la nostra llibertat. Ni amb els que avui exerceixen la tirania, ni amb els que l'han exercida abans, monàrquics o republicans.

Les duríssimes lliçons de l'experiència, no són solament derrocar el feixisme, sinó exercir una política patriòtica, donar relleu a una política nacional, estimular una solidaritat basada en l'unitat espiritual que és la nostra nacionalitat; crear un clima de convivència, aquella mateixa situació que voldríem, pel demà, a nostra Pàtria.

Espanya no és pas un Estat homogeni. És un Estat creat i mantingut per la força, contra quin dret es lluita avui en una guerra les proporcions de la qual, no són encara previstes. Espanya, és més que això. És l'Estat polític que més extensament ha provat la seva adhesió a la política de la força, amb la seva concepció unitària de la vida i el seu afany assimilista, "més racial que racional" en el caràcter castellà. Tot un imperi colonial dóna testimoni de la seva intolerància i incomprensió dels problemes de llibertat, la disgregació del qual, ha ocorregut violentament, oposant-hi, Espanya, als legítims afanys d'emancipació i als nobles anhels de llibertat, el clàssic: "el último hombre y la última peseta". Els levantamientos i els pronunciamientos, tant familiars a Espanya, han tingut la mateixa finalitat: reforçar l'unitarisme polític, i la República, que no s'apartà gens d'aquesta tendència unitària, sinó que en modificà la tàctica, ha hagut de sofrir encara, l'alçament feixista, perquè Espanya és més adicta a la violència que comprén millor com a medi d'exercir la seva hegemonia.

La República Espanyola, no reconegué la voluntat de Catalunya manifestada en la proclamació de la República Catalana que feu Macià; no reconegué més tard nostra personalitat; burlà l'arma democràtica per excel·lència que és el plebiscit i ens reconegué unes atribucions que tampoc estigué disposada a donar-nos per complet. No creïem que hi hagi ningú, a hores d'ara, que s'atreveixi a defensar seriosament, que aquelles preteses llibertats de l'Estatut, ho foren realment. Ni després dels entrebancs posats a primera i última hora a la seva implantació i desenrotlló, que hi hagi ningú que pugui creure's que, la República Espanyola, el donà de bona gana ni per altra causa que la de convenir-los a ells i consolidar el seu règim. "En el ánimo de los Sres. Diputados, hay el vivo deseo de que se apruebe el Estatuto, pero con su voto en contra", digué un diputat espanyol a la Cambra de Diputats de la República. L'Estatut tingué totes les característiques de cosa inestable, com la tingueren totes les concessions de règims anteriors. Hi haurà algú que dubti que el propi Azaña, que el donà per salvar a Espanya, no per ensorrar-la, l'hauria anul·lat d'un sol cop de ploma, en el mateix moment que l'hagués considerat un perill a l'estabilitat del règim unitàri espanyol?

El presentiment ens ho ha fet sentir abans, l'experiència ens ho ha dit moltes vegades i, darrerament, de manera tràgica i dolorosa, ens ho ha repetit. El pervindre de Catalunya està en nostres mans. Depèn exclusivament de nosaltres. Catalunya serà el que nosaltres volgüem. Cap nova submissió, cap nova confusió amb aquells que tenen un interès oposat al nostre. Nosaltres volem ésser lliures. Ells ens volen esclaus.

Davant el que sembla una definitiva orientació del món cap a un equilibri social més humà, més democràtic, basat en el respecte a la personalitat humana i als drets d'altri i en la mútua cooperació, quina garantia representa aquest Estat Espanyol la supervivència del qual, seria el testimoni d'un absurd, la permanència d'un règim cada dia més allunyat i perdut en la prehistòria de la vida? Quina garantia representaria per la pau de l'humanitat el desvetllar, en potència, de les nacionalitats que integrin a la força, aquest Estat heterogeni, en el moment de la seva decisió nacional?

I aquests polítics espanyols que representen una solució de continuïtat a l'unitarisme polític, quina garantia poden representar a Catalunya i a la seva llibertat? Si no accepten que Catalunya els parli d'independència política que vol dir el reconeixement íntegre de nostra personalitat i l'exercici del nostre propi govern, pactant d'igual a igual, és que no volen la nostra llibertat. És que volen condicionar el nostre estat polític a la seva conveniència; continuar éssent ells els que

manin i ens regulin la vida, refusant tota unió espontània, basada en la lliure determinació i regulada per aquelles necessitats comuns de relació i posició que respectivament ens facin més lliures i més forts.

El nord de nostra llibertat està a Catalunya! En l'enfortiment de nostre sentiment nacionalista! En ésser més catalans! En aquesta direcció està també la rectificació necessària de tota "nostra història trencada i dolorosa" en que havem bastit en fals, tot l'edifici de nostra llibertat. Que ho sapiguem comprendre així tots els catalans i tinguem el valor de rectificar a temps, ara!, posant-nos a l'obra per reedificar sòlidament la Pàtria caiguda, pensant en ella i solament en ella! Catalans, per Catalunya, Unim-nos!

ESTAT DE GUERRA MORAL

Reproduïm parcialment l'editorial que, sota aquest títol, va aparèixer a LA PUBLICITAT, de Barcelona, el Setembre de 1923. No tenim altra intenció que senyalar una posició abandonada però encertada aleshores i molt convenient de tenir present, ara.

El concepte d'estat de guerra moral, no és ni un eufemisme, ni està mancat de significació. Ben al contrari; és un concepte fàcil de comprendre, fàcil d'imaginar-lo en la realitat de la vida dels pobles. Tot el món comprèn el que vol dir trobar-se moralment en estat de guerra amb un altre poble o amb un Estat. I examinant l'història dels moviments nacionalistes mundials, veurem repetidament l'exemple d'aquesta guerra sense armes.

L'estat de guerra moral no és una expressió eufèmica de l'estat de guerra material sinó un concepte distint, o, millor dit, una tàctica diversa. Un home i un poble quan estan oprimits, senten contra l'opressor els mateixos impulsos de defensa violenta que senten en la guerra de sang. Però, si no tenen, en un moment determinat, prou forces físiques per a l'apel·lació heroica, obeeixen, al menys, a una línia de conducta que està d'acord amb el seu estat d'esperit. Aquesta conducta exigible a tot nacionalista autèntic, ha estat sintetitzada per un amic nostre, amb les següents paraules: "Si avui no tenim prou força al braç per aixecar l'arma, tampoc devem d'extendre'l per donar la mà a l'enemic".

L'estat de guerra moral consisteix principalment, en totes aquelles accions i abstencions que recorden, davant de propis i estranys, la condició d'esclavitud en que

es troba nostra Pàtria. Mentre no es pugui destorbar l'exercici d'una sobirania usurpada per part de nostres opressors, podem privar-nos de mantenir amb ells, en el terreny oficial i polític, relacions de cordialitat que no més són possibles noblement, entre homes i pobles amb igualtat de drets. Aquella sobrietat en el tracte amb els representants de l'Estat opressor que hem preconitzat sempre els nacionalistes integrals, és una de les regles bàsiques que imposen l'estat de guerra moral.

Trobar-se moralment en estat de guerra amb l'enemic, significa que s'han d'evitar els acataments, l'adulació i l'efusió, reduint el tracte a çó estrictament indispensable i donant a les relacions que no poden evitar-se, una freda correcció. Significa que no hem d'acceptar carteres de ministre i càrrecs plítics del poder dominador. Significa que no hem d'ostentar els títols de noblesa amb blasons acabats de pintar que vinguin de Madrid.

Vol dir que devem estalviar-nos l'exhibició d'ensenyes que, si són respectables en la seva exclusiva simbolització nacional, no ho són quan simbolitzen la sobirania estranya sobre nostra terra.

Significa que no han de fer-se declaracions de fidelitat i de lleialtat a les institucions que han aixafat i aixafen encara la Nació catalana.

Significa que no ha de parlar-se en llengua de súbdit ni amb humilitat de cortisà.

.....
Ai! del poble que considera amics aquells que el tracten a ell com enemic.

L'Estat de guerra moral és l'única posició que pot salvaguardar, mentre els temps de plenitud nacional s'apropen, la llibertat futura i la dignitat present.

NOSALTRES CREIEM QUE ELS MOMENTS ACTUALS SON DECISIUS PER CATALUNYA, QUE EL PERVINDRE DE NOSTRA PATRIA DEPEN DE L'ACTITUD QUE ADOPIEM ELS CATALANS. PER A NOSALTRES UNIR-NOS ES LA MISSIO SAGRADA QUE ENS PERTOCA, UNITAT DE TOTS PER A FER QUE PREVALEIXI AMB EL RECONeixEMENT DE NOSTRA PERSONALITAT, NOSTRA INDEPENDENCIA NACIONAL. -----

Sol·liciteu el BUTLLETÍ al GROU CATALUNYA, Secció de Propaganda-J.A.Saco 415-S.de Cuba

L'ORFEO CATALA, de Mèxico, va celebrar en els mesos de Desembre i Gener, les festes commemoratives del primer aniversari de la creació de la Secció Coral. El dissabte 21 de Desembre, l'Agrupació Catalana d'Art Dramàtic sota la direcció d'Avel·lí Artís, va representar TERRA BAIXA, en el Teatre d'Orientació, cedit pel Departament de Belles Arts. El 25 de Desembre, Diada de Nadal, es donà una emissió radiofònica, difosa pels micròfons de la Radio Nacional X.M.F.C.-- El 29 del mateix mes, es celebraren dos partits de Futbol, entre el JUVENIL DEL CATALUNYA vs. OLIMPIA i AMATEUR DEL CATALUNYA vs. PLATEN-SE. A la una d'aquell mateix dia, un DINAR DE GERMANOR, durant el qual el Consell Administratiu, feu ofrena d'una senyera nova a la Secció Coral. També en el mateix dia, hi hagué una audició de Gardanes, que tingué lloc en la Sala d'Actes de la Y.W.C.A.-- El 31 de Desembre, celebraren un Ball de Cap d'Any, a l'estil dels de Festa Major, en els salons del Frontón Mèxico i el diumenge dia 5 de Gener, a la tarda, tingué lloc el Festival de Música i Danses, en l'Amfiteatre Bolívar. L'Orfeó Català, sota la direcció del Mestre Costa-Hors, interpretà, a més d'El Cant de la Senyera, himne dels Orfeons de Catalunya, distintes cançons populars catalanes, tres cançons mexicanes, (dos de les quals són versió del propi Costa-Hors), i "Pàtria Nova", de Grieg. L'Esbart Dansaire, sota la direcció d'Antoni-Joan Garcia, interpretà diferents danses populars de la nostra Pàtria.

El CENTRE CATALA, de Mendoza, Argentina, va celebrar grans balls socials, de Revetlla de Nadal i Cap d'Any, els dies 24, 25 i 31 de Desembre del 1940 i primer de Gener de l'actual.

EMISSIIONS RADIADES EN CATALA.-- Els catalans de Santiago de Xile, radien cada diumenge, d'un quart d'onze a un quart de dotze de la nit (hora de Xile), per mitjà de Radio la Americana, CB 130 (ona llarga) i CB 960 (ona curta), 1ª HORA CATALANA

Els catalans de Buenos Aires, Argentina, radien tots els diumenges també, una HORA CATALANA. Aquesta és la primera institució radiofònica catalana a Sudamèrica, fundada fa mes de dotze anys. El seu fundador Sr. Joan Ferrer (Gonto-Ferry), continua essent actualment el Director Artístic de l'Hora. Des del primer de Juny d'enguany, les transmissions es realitzen per l'emissora L.S.5 (Radio Rivadavia), de Buenos Aires. Les característiques d'aquesta Estació, són: llarg d'ona, 270 metres 30 centímetres, freqüència, 1110 kilocicles. Les transmissions tenen lloc, com hem dit, tots els diumenges de les 11.30 a les 12.30 del matí (hora Argentina). Advertim, però, que aquesta hora va avançada actualment de 60 minuts de l'hora normal. Es a dir que, segons el sol, l'audició és trasmet de les 10.30 a les 11.30 (hora Argentina).

URUGUAY.-- El CASAL CATALA, de Montevideo, ha publicat un llibret, en castellà, en memòria del darrer President de la Generalitat de Catalunya, amb la finalitat de donar a conèixer la personalitat política, les circumstàncies i les reaccions que ha motivat, en la consciència internacional, l'afussellament d'En Lluís Companys.

COLOMBIA.-- Amb data primer de Desembre del 1940, s'ha constituït a BARRANQUILLA, Colombia, una Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. En la seva notificació adverteixen que "la nostra tasca no es conclourà pas únicament a les finalitats particulars de la benemèrita "Protectora", sinó que baix el seu empar i tutelatge, ampliarem, tot el possible, la nostra actuació patriòtica i en defensa de la llibertat". El seu President és el Dr. Joan Solé i Pla i Secretari, Josep Rabat Gimón. Preguem a tots els catalans residents a aquella població i a les demés poblacions properes a la de Barranquilla, es posin en contacte amb l'esmentada Entitat, adreçant-se al seu Secretari a l'adreça: Libano-Medellin 601, Barranquilla.

GERMANOR, Santiago de Xile. Hem rebut el nombre corresponent a Novembre, dedicat a honorar la memòria del darrer President de la Generalitat de Catalunya, En Lluís Companys. De la dedicació dels Editors, "Els Catalans de Xile, a la memòria de Lluís Companys" copiem: "...davant les despulles sagnants de Lluís Companys, els catalans de Xile, juren solennement perseverar en llur indestructible sentiment patriòtic i, fosos en una sola i poderosa voluntat de redreçament nacional, treballar d'acord amb els altres nuclis catalans del món, pel triomf definitiu de la Catalunya, que els botxins del President han volgut ofegar en la seva sang gloriosa."

Notícies procedents de Barcelona, informen haver estat detingut a aquella Ciutat, d'on no va moure's, En J. Riera i Puntí, ex-president de l'Associació dels Catalans d'Amèrica i Diputat al Parlament Català.

SOM O NO SOM.....

Aclarem-ho! Som o no som un poble? Si considerem que Catalunya és un poble, si creiem que els catalans som una raça que ha sapigut demostrar davant el món com es practica i s'estima la llibertat; si pensem que els fills de la terra catalana formen una nació natural, amb totes les característiques ètniques que palesen l'existència d'un poble que té dret a viure amb plenitud; si sabem que som capaços de governar-nos nosaltres mateixos, políticament, social i econòmicament; si ens sentim amb forces per a posar a Catalunya al nivell de les nacions o estats més perfectament governats, avui en dia; si, en definitiva, pensem, sentim i creiem que Catalunya, és una nació que té el dret a governar-se com a tal i de debó considerem que som un poble, el deure de tots els catalans és el de laborar, amb tot el braó possible, per a reconquerir la plena independència de Catalunya.

Aquest ha estat, des de que Catalunya perdé la seva llibertat, la missió, el deure, l'obligació de tot fill de Catalunya que hagi tingut consciència del que significa dir-se CATALA. Ara bé, no ha ocorregut així, perquè les conveniències particulars de molts senyors que han actuat de dirigents de les masses catalanes, els han fet posar Catalunya en últim lloc i han desviat les corrents que devien conduir nostre poble cap al cim de les seves llegendàries ambicions, enduent-se'l pels camins extraviats de la política madrilenya i en comptes de seguir els que dreturament devien conduir-lo a la seva dignificació, el menaren per les marrades vies que, fatalment, havien de portar-la, com l'han portat, a la més humiliant degradació i al més abominable esclavatge.

No és cap altra la situació en que es troba avui el poble català davant la manca de conviccions patriòtiques; davant la despreocupació dels fills de Catalunya que tot conformant-se a seguir menats pels polítics madrilenys, no s'han preocupat d'esbrinar el que fou Catalunya i per tant, no s'han adonat de que té dret a ésser, i, per sobre de tot, davant el poc amor a la terra que han demostrat tots els polítics catalans que amb l'afany d'arribar a ésser ministres d'una nació decadent i desprestigiada pels seus mètodes de colonització i de govern, creien que lluïa més una humiliant casaca de ministre de l'Estat opressor que un senzill gec d'honorat català i no s'ocuparen mai d'aixecar el poble de Catalunya vers la protesta viril i digna que li fés recabar tots els seus drets i el posaren sempre als peus de tots els castellans, des de l'indigne Pòlavieja, que els enganyà miserablement, fins als del ja desaparegut Azaña, que se'ls "pasejà" de mala manera, amb la concessió de lo que coneguerem amb el pompós nom d' "Estatuto de Cataluña".

Més, després de la terrabastada a que es vege emportat el poble català per no haver seguit els camins de la dignitat; després del desastre a que l'ha portat la guerra organitzada pels estats totalitaris que pretenen abassegar el món, és potser hora ja que els catalans despertin del llarg ensopiment sota la dominació i es decideixin, d'una vegada, a considerar si SOM O NO SOM UN POBLE.

Si no ho som, si així pensa la majoria del poble català, aleshores treballeu per a que s'ensorri d'una vegada i per sempre més, la nació catalana, perquè fa enuig sentir a dir que es vol treballar per l'alliberació de Catalunya, mentre es demostra el desig de seguir fermats a les regnes del desgavellat Estat Espanyol i a obeir les ordres de qual-sevol altre "cojo de Málaga" que se'ns presenti. Si es que es té por de laborar per al deslliurament de Catalunya, aleshores, no en parlem més de que som catalans i diguem d'una vegada, que Catalunya no existeix, perquè se l'ha engolida l'Espanya caduca i retardatària, i que, per tant, els fills de Catalunya han passat a ésser espanyols per a sempre més. Naturalment que, entre els que així oensin, no ens hi comptarem nosaltres que, encara que ens quedéssim sols en el món, mentre almen, seguirem sostenint el dret que té Catalunya a figurar entre els pobles lliures del món.

Si pel contrari, els catalans creuen que som un poble, deuen decidir-se d'una vegada i per sempre, a posar tots els seus esforços per a demostrar-ho davant el món i obtenir, quan més aviat millor, la total alliberació de Catalunya. No és hora de perdre temps en si poden o no poden disgustar-se els que tal no pensin. No és hora de tenir contemplacions amb els polítics espanyols. Ens hem de desprendre definitivament, d'aquest llast que ens fa anar de gairell i hem de carregar-nos de totes les energies i de totes les forces per a fer anar avant pel mar tempestuós que han de caminar totes les reivindicacions de pobles opressos, per a, sense temences de cap mena, abordar definitivament, el port on hem de trobar-hi la salvació de nostra Catalunya.

El primer pas que hem de donar per aquest camí, potser plé d'obstacles però que hem d'emprendre sense desviar-nos de la recta que porta a la nostra alliberació, és el de l'unió de totes les Entitats i nuclis de catalans que en terra d'Amèrica, pensin, sentin, i creguin que SOM i tenim d'ocupar en el món, el lloc que ens correspon com a nació.

Si en aquests moments no ens decidim a fer-ho, per quan ho deixarem?

Com digué l'apòstol de la llibertat de Cuba, el gran Martí, damunt de fonaments de cadàvers recents i runcs fumejants, no s'aixequen edificis de cordialitat i de pau. I això, i res més que això, munt de runcs i de cadàvers, és avui la nostra pàtria.

Digueu-ho doncs d'una vegada, catalans que sosteniu les entitats catalanes de les Amèriques. Digueu-ho també vosaltres catalans que escampats per aquest continent, encara no heu tingut temps de formar en els rengles de les entitats establertes. Voleu encara pretendre aixecar l'edifici de la "conllevància" i de l'"hermandad" damunt les runcs i els cadàvers que han atuit Catalunya? O, voleu que d'enmig d'aquests munts de cendres, resorgeixi la renaixença de tot un poble, la voluntat decidida a la llibertat, la República Catalana?

Es hora de definir-se i treballar. Per això preguntem, SOM O NO SOM UN POBLE? Vosaltres heu de dir-ho, fent l'unió dels d'aquest costat per a ajudar a fer la dels catalans de tot el món.

Sin no complim amb el nostre deure amb Catalunya, es que no estarem disposats a complir-lo mai més.

En GENERAL GINESTA FUNSET ha mort. El dia 20 del passat Gener, després de llarga malaltia a la que res hi pogueren els auxilis de la ciència, deixà d'existir l'esmentat amic i company immillorable. Catalunya ha perdut un dels fills que més l'han estimat. De la tasca desenvolupada en la seva joventut, allà a la Pàtria, hi deixà un grat record en els llocs que va ocupar en la literatura i els folklorc. Ell presidia l'Agrupació Folklòrica de Catalunya quan, en l'any 1899, emprengué l'enquesta entre els principals poetes i escriptors de Catalunya, doble el canvi de lletra pel nostre himne nacional "Els Segadors". Fou premiat en diferents certàmens literaris celebrats a Catalunya, per ses novel·les de costums, obres teatrals i poesies. Més tard, ja a Cuba, on constituí família, ha laborat de manera brillant en profit de Catalunya. Dintre de nostre GROF, ocupà entre altres càrrecs, el de Conseller Secretari i aportà valuosos serveis a la causa que nosaltres defenem. Fou un constant redactor de "Correu de Catalunya", portantveu oficial del GROF, de quina impecable presentació tipogràfica, en tenia cura. No s'acontentà en honorar així a la nostra Pàtria, sinó que identificat de ple amb les aspiracions del poble cubà, es convertí en un dels més erudits historiadors de Cuba, havent assolit grans èxits en els seves recerques històriques, destacant-se en primer lloc, el ressonant de "La bandera de la Demajagua". A Mayarí i a Cueto, fundà els primers periòdics que es publicàren en aquelles localitats i a més col·laborà en molts d'altres de Cuba. Suministrà valuosos dades històriques a molts escriptors cubans i fou també el primer Bibliotecari que vè tenir la "Biblioteca Municipal: Elvira Cape Vda. de Bacardí", d'aquesta ciutat.

En nostre GROF, on encara exercia el càrrec de cap d'oficina, hi estrenà les obres teatrals "Flor Muntanyenca" i "Sigiberta" que musicaren els desapareguts compositors catalans, En Magí Carbonell i N'Emmanuel Alcu, i que assoliren grans èxits.

Catalunya ha perdut un dels fills que han sapigut honorar-la, dintre i fora de la terra nostrada; el nostre GROF, un dels seus entusiastes. El GROF CATALUNYA, en expressió del seu condol, posa a mig pal l'ensinya de la Catalunya lliure i ha fet arribar als seus fills l'expressió sinceríssima dels seus sentiments que fa present també en aquesta nota expressiva del nostre pesar.

---Notícies darrerament rebudes confirmen la notícia anterior, d'haver estat detinguts, a la zona no ocupada de Fransa, els Consellers de la Generalitat, Tarradellas i Ventura i Gassol, tement-se puguin ésser lliurats al règim de Franco.--El Tribunal de Responsabilitats ha privat de la nacionalitat espanyola, condemnat a l'exili perpetu i confiscats els bens al ex-Conseller Martí Esteve Guaguó.-----

No. El nostre problema no es resol pas ni ádhuc amb una hipotética autonomia política. L'idea de les actuals generacions catalanes és l'independència. Sense aquesta satisfacció cabdal mai no hi haurá pau a les terres de l'Estat Espanyol i el pesombre catalá persistirá mentre el país hi estigui sotmés. Volem la llibertat completa sense obligacions ni pactes a "priori". Volem ésser árbitres dels nostres destins nacionals. Volem que Catalunya formi en el món un Estat lliure i sobirá....

-Editorial de RESSORGIMENT de Buenos Aires. Núm. 122. Any XI. Setembre 1926